

РОЛЬ МОВИ У КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ГЛУХИХ ДІТЕЙ

Христина Гурінович

Львівський державний інститут фізичної культури

Відомо, що близько 2-3% усього населення земної кулі мають таке ураження слуху, що заважає соціальному спілкуванню. Окрім того, від 2 до 3 тисяч дітей втрачають слух в ранньому дитинстві. Втрата слуху негативно відбивається на формуванні індивідуальності людини, розвитку фізіологічних систем і ускладнює її соціальну, побудову і психологічну адаптацію. Тому проблема інтеграції осіб з особливими потребами в активне життя суспільства є дуже актуальною.

Через неможливість утворення у глухого дитини слухових вражень, внутрішній світ її збіднюється, проте найбільшим нещастям є значні перешкоди у використанні мови як засобу пізнання навколишнього світу, розвитку мислення і спілкування з іншими людьми. Дослідженнями встановлено, що глухі діти розуміють мову в середньому на 20 % [5]. Мова глухих дітей є повільнішою, тривалість голосних та приголосних звуків є довшою, частіше використовуються паузи. Розуміння мови погіршується при використанні багатоскладних слів, а от речення з простими синтаксичними конструкціями даються таким дітям легше. Дітям з порушеним слухом важко розуміти значення окремих слів. Це призводить до невірних їх вживання. Діти можуть пропускати склади, перекручувати слова, допускати помилки при вживанні відмінків, префіксів, суфіксів, родових закінчень. Для адекватної вимови необхідно контролювати дію дихальної, фонетичної, резонансної та артикуляційної систем. Недостатній розвиток мови, зменшення обсягу інформації, яка отримується дитиною внаслідок порушеного слуху, впливає на розвиток таких пізнавальних процесів, як мислення і пам'ять, яка є зниженою [5].

Глуха дитина у своїй пізнавальній діяльності і орієнтуванні в оточенні може частково компенсувати цей недолік, використовуючи інші, збережені аналізатори. Відчуваючи потребу в спілкуванні глухі діти вдаються до міміки та жестів. Але міміко-жестиккулярна мова не замінює повністю словесну. Дослідженнями виявлено, що від того, наскільки успішно глухий володіє навичками мовного спілкування з оточуючими співрозмовниками, в значній мірі залежить його адаптація у здоровому суспільстві [4].

У системі освіти є ланка спеціальних закладів, які забезпечують необхідні умови навчання і виховання дітей з вадами і розладами слуху. Навчання цих дітей проводиться за спеціальними програмами і методиками з використанням для корекції дефекту посібників та обладнання [3,4].

Вчителям у спеціальній школі необхідно враховувати певні моменти при спілкуванні з глухими дітьми. Їм необхідні знання індивідуальних педагогічних та психофізіологічних особливостей учнів. Потрібно також правильно оцінювати здібності дитини до навчання та участі у позакласних заходах, правильно обирати прийоми та форми, що спрямовані на підвищення рівня

придатності і активності дитини, раціонально чергувати працю та відпочинок.

Велику увагу вчителям та батькам слід звертати на формування у дітей потреби фізичного вдосконалення з урахуванням психофізіологічного стану учнів. Фізичне виховання глухих дітей спрямоване на всебічний розвиток особистості, вирішення оздоровчих, освітніх, виховних та корекційно-компенсаторних завдань [1, 2].

Оцінка фізичного розвитку глухих дітей є важливим показником, який обумовлює стан їх здоров'я. В результаті проведених нами досліджень виявлено відставання фізичного розвитку в порівнянні із здоровими однолітками, соматичну ослабленість, недостатню рухливість грудної клітки [2]. Діти одного віку, але різних років навчання, мають різний рівень фізичного і рухового розвитку. Вивчення вікової диференціації рухового аналізатора показало, що у здорових дітей він досягає максимального розвитку до 13-14 років, а у глухих - на 2-3 роки пізніше. Порушення функції рухового аналізатора пов'язують із зменшенням потоку еферентної імпульсації внаслідок дефекту слуху [1].

Таким чином, важливою умовою усунення рухових порушень і недоліків фізичного розвитку глухих є використання адекватних функціональних і рухових можливостей дітей за допомогою засобів, форм і методів фізичного виховання. В корекції рухової сфери глухих дітей особливе місце займають фізичні вправи, гігієнічні та природні фактори. Фізичне виховання глухих дітей повинно носити корекційно-компенсаторну спрямованість і повинно розпочинатися з ясельного віку.

Виховуюче вище зазначене можна рекомендувати наступні основні методичні положення, які доцільно застосовувати в роботі з глухими дітьми:

- В процесі навчання глухих використовувати форми вивчення і вдосконалення вправ, які використовують у роботі зі здоровими однолітками.
- У процесі фізичного виховання необхідно прагнути до повного мовного спілкування. Ні в якому разі не можна ігнорувати усну мову при спілкуванні з глухими учнями. Мова викладача повинна бути трохи повільнішою, з чіткою артикуляцією губ і мімікою обличчя.
- Обсяг мовного матеріалу залежить від року навчання, рівня розвитку мови, характеру фізичної діяльності та періоду навчання фізичним вправам.
- У процесі навчання глухих дітей фізичним вправам можна використовувати письмове мовлення. Це запис у спеціальних зошитах та словниках, або написання текстів на дошці.
- Для підвищення якості навчального заняття необхідно ширше використовувати методи наочності зі всіма його різновидами.

Література

1. Байкина Н. Г., Сермеев Б. В. Физическое воспитание в школе глухих и слабослышащих. - М.: Советский спорт, 1991. - 64 с 2. Гуринович Х.Є., Трач В.

М., Грибовська І. Б. Оцінка фізичного розвитку глухих дітей //Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Міжнар. наук.-практ. конференція.- Київ.- 2002. З. Програми та методичні рекомендації для доповіжної школи / Укл. Г. В. Презлята, Л. В. Романишин та ін.- К.: Богдана, 2002.- 182 с 4. Рахманов В. М. Медико-социальные аспекты воспитания и обучения детей с нарушением слуха.- Харьков.: Основа, 1990.- 153 с 5. Katharine G. Butler, PhD Hearing Impairment And Language Disorders Assessment and Intervention.- New York, Syracuse.- 1994.- 231 p

РОЛЬ МОВИ У КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ГЛУХИХ ДІТЕЙ

Христина Гурінович

Львівський державний інститут фізичної культури

Розкриваються проблеми мовного сприйняття та пізнавальної діяльності глухих дітей. Акцентується увага на формування у дітей потреби фізичного удосконалення. Надаються методичні рекомендації для роботи з глухими дітьми.